

A banki viziszínpad a nemzetiségi találkozók hagyományos helyszíne

Visszatekintés a nemzetiségi találkozók évtizedeire

Huszonöt év joggal nevezhető történelmi időnek. A nemzetiségi találkozók ünnepélyes sorjázása olyan élmények forrása lett, olyan tapasztalatokat, kapcsolatokat, közösségeket hozott létre, melyek érdemesek a számbavételre.

1966—1973

1966-ban született meg az a döntés, hogy a volt rétsági járásban szép számban működő nemzetiségi együttesek évről-évre rendezzék meg találkozóikat, felvonulással, tánccal, énekléssel. A tizenegy szlovák és két német nemzetiségi település együttese és lakói mellett már a kezdeti időben is vendégek sokasága gyönyörködött a színpompás gálaműsorokban.

A találkozó megrendezésére két helyszín is kínálkozott: Bánkon, a tavon épült szerény színpad, és Nógrádon, a pompás vár alatti sportpálya. Noha Bánk már abban az időben is kedvelt nyaralóhelynek számított, a feltételek hiánya miatt a találkozókat Nógrádon rendezték meg, egyre fokozódó népszerűséggel.

A nemzetiségi érdekképviseletek és a művelődés korabeli irányítói jó érzékkel figyeltek föl a nemzetiségi találkozókban rejlő távlatos lehetőségekre és hamarosan elhatározás született a megyei rang elnyeréséről, és az ezzel kapcsolatos anyagi lehetőségek bővüléséről, valamint a fogadó helyszínt, Bánk jelentős fejlesztéséről. 1973-tól így a rendezvény olyan léptékváltáson ment keresztül, mely hosszú távra biztosította létjogosultságát.

1973—1979

1973-tól a korábbi találkozó jellegét egyre inkább a népművészeti seregszemle, a nemzetiségi fesztivál jelleg váltotta fel. Ebben az időszakban erősödtek meg a megye nemzetiségi csoportjai — a nézsai kórus, a Börzsöny táncgyűjtés, a legéndi és nógrádi menyecskekórus, a berkenyei kórus, a vanyarci és terényi csoportok — amelyek azóta is rendszeres szereplői a nemzetiségi találkozóknak. Ekkor tűntek föl azok a jellegzetes egyéniségek, akik nélkül a találkozó elképzelhetetlen lenne.

A német és szlovák nemzetiségi szövetségek évről-évre felleptették Bánkon egy-egy hazai és országosan ismert nemzetiségi csoportot, így lehetőséget teremtettek az emberi és szakmai kapcsolatok elmélyítésére. Augusztus első vasárnapjára jelölték ki a szervezők a találkozó időpontját. Két okból is szerencsésnek bizonyult az időpont megválasztása. Egyrészt befejeződik az itt élők életében döntő jelentőségű málnaszézon, másrészt az évtizedek óta „esőmentes” találkozók a szabadtéri viziszínpadon kivételes élményt jelentenek.

találásának szolgálatából vizsgáltak kitérően az elmúlt 25 év alatt.

E találkozók az évek során betöltötték küldetésüket: lehetőséget biztosítanak saját értékeink felmutatása mellett mások megismerésére, mások

elfogadására, a türelem, a szeretet emberi léptékké átélésére, ünnepeire.

Kívánom e találkozó minden résztvevőjének, hogy a banki példát még sokáig élthessék, sugározhassák szerte itt és távol hazánkban, a Kárpát-

medencében. Minden jövevényünk megvan ehhez, és még sokáig szükségünk lesz erre.

Wolfart János
a Nemzeti és Etnikai
Kisebbségi
Hivatal elnöke

1979—1984

1979—1984 új korszakot jelent a 25 éves történetben. A nemzetiségi csoportok megerősödtek, Szendehelytől Galgautáig rangot jelentett a banki találkozóval való fellépés. Bánk község életében amolyan második búcsúként rögzült a találkozó, ahová illik meghívni a rokonokat, barátokat és így a találkozó a rendezés fáradalmait feledtető családi ünneppé nemesedett.

A nemzetiségi közvélemény országosan is elfogadta a banki esemény fontosságát és ennek megfelelően sokat segítettek az állandó színvonal megőrzésében és az anyagi lehetőségek bővítésében. Nógrád megyében pedig a banki nemzetiségi találkozó Hollókő Palóc szöttek népművészeti találkozója mellett a legjelentősebb kulturális programmá erősödött. Ezeket az adottságokat és elért eredményeket kellett immáron jsmét új nagyságrendbe helyezni, ami az említett időszakban Németh Árpád összefogásával sikerrel megvalósult. A fesztivál-jelleg, az ehhez szükséges technikai, elhelyezési, szerkesztési és propaganda követelményeket Girasek Károly vezetésével sikerült példamutatóvá tenni. Az úgynevezett „környezeti” programok — kiállításoktól a tudományos tanácskozásig — Németh János szervezésében támogatták a banki rendezvény hatókörét. Szélesítették a hagyományosan szűk kulturális felfogást.

1984—1991

1985-től érezhetővé vált, hogy a hagyományos forma és tartalom lassan kifárad, a banki rendezvény átfogó megújítást igényel. Ettől az időponttól veszi át a tartalmi kérdések és program vezetését, megújítását dr. Egyedné Baránek Ruzsenka, aki Salgótarjánban letelepedve a megyei művelődési központból végezhette munkáját. Ő tudta egyesíteni Bánk hagyományait, csehszlovákiai tapasztalatait, valamint azokat a társadalmi törekvéseket, amelyek a rétságiakban és a bankiakban fogalmazódtak meg. Ezek lényege az volt, hogy a nemzetiségi találkozóját ne csupán kulturális, közéleti, politikai esemény legyen, de kapcsolódjon a mindennapi élet szokásaihoz, munkájához, örömeihez, az itt kialakult együttlétekben.

E szemléleti bővítés kezdeményezői Rétságon Óvári János és Végh József voltak. Ők indították el a falvak bemutatkozását, a „Nemzetiségi Kupát”, a nemzetiségi bál esti programját, és több olyan szórakoztató-populáris eseményt, melyek a nemzetiségi találkozóját színesebbé, természetesebbé tették.

Ezzel párhuzamosan az évtized fordulójára átalakult a találkozó szerkezete is. A hagyományos „fesztivál-jelleg” felváltotta a „tematikus gálaműsorok” szerkesztett főműsora, ahol a szerkesztő-rendező Egyednének egyre inkább sikerül megvalósítani a hiteles néphagyomány, a színpadi produkció látványosságának és az együttes közönségszórakoztató bemutatkozásának az egységét.

Dr. Németh János
a Nógrád Megyei Közművelődési Központ igazgatója

25. Nógrád Megyei Nemzetiségi Találkozó
25. Nationalitätentage im Komitat Nógrád
25. Národnostné dni Novohradskej župy

Bánk, 1991. augusztus 2-3.

MEGHÍVÓ
EINLADUNG
POZVÁNKA

Tizenhat műsorszám —
négy száz közreműködő

A gyökerekből táplálkozva

Bizony nem kis dolog, ha egy rendezvénysorozat eljut a negyedszázados jubileumig. — Nyilván fokozott gonddal, különleges műsorról készültek a nemzetiségi találkozó huszonötödik évfordulójára — mondok dr. Egyedné Baránek Ruzsenkának, a megyei közművelődési központ szakértő munkatársának.

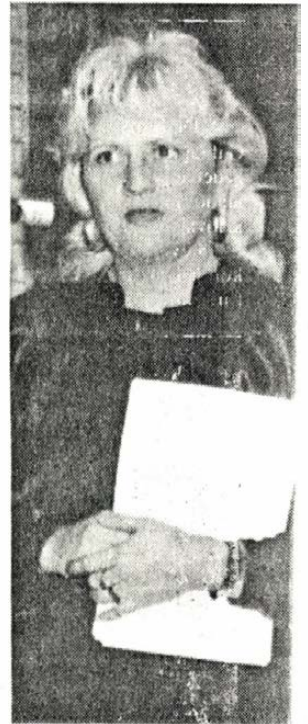
— Így van. Az eddigi legnagyobb szabású programot mutatjuk be tizenhat együttes, négy száz — öreg s fiatal — szereplő közreműködésével. A nógrádi szlovák, illetve német anyanyelvű közösségek csoportjai mellett először lesznek vendégeink Jugoszláviából (feltéve, ha az ottani helyzet megengedi: Cs. B.) és Romániából. Szlovákiából öt együttest várunk, olyan településekről, ahonnan a nógrádi szlovákok származnak. Így például a Zólyom megyéből érkező csoport a lucfalviakkal és a sámsónháziakkal, a zsolnaiakkal és a nézsaiakkal, az árvaikkal a galgautaiakkal együtt lépnek fel. Különösen érdekes a galgautaiak és a sámsónháziak helyzete, hisz ők Jugoszláviát is megjárva telepedtek le újra jelenlegi helyükön. Ezért táncolják a kólt, s alkalmazzák a mandolint, a gitárt, ami a szlovákoknál egyébként nem szokás. Bár a műsor címe — a fentiek alapján — Gyökerek, tematikája szerint viszont lakodalmak életképeket elevenít meg.

— Úgy vélem, hogy e koncepciózus elképzelés más jellegű felkészülést igényelt, mint a korábbi — jobbára egyedi produkciókból építkező — programok.

— Valóban szinte napi kontaktusban vagyunk a csoportokkal, köztük a szlovákiaiakkal is. Jóformán egy esztendeje készülünk a bemutatásra. A felsőpetényi óvodások például már a téli foglalkozásokon is a fellépésüket gyakorolták. Sajnos a főpróbára csak egyetlen alkalmunk lesz, akkor kell mindennek a helyére kerülnie.

— Mit emelne még ki e jubileumi esemény programjából?
— Miután a nemzetiségi fal-

vakban zömmel vallásos emberek élnek, — az idén másodszer — ökumenikus istentiszteletet indítjuk a találkozót. A hagyományos felvonulást lakodalmak, hintók, lovaskocsik teszik látványosabbá. Nagyszerű vendégek látogatónak ígérkeznek az egy-

Dr. Egyedné Baránek Ruzsenka: Ez a munka az élet értelmé.

falvak speciális étkei is. A te nyiek juhtúrós sztrapacska, galgautaiak különböző fészítéteket kínálnak majd a látótoknak.

— Ön, — aki szlovák anyanyelvű — hogyan éli meg nemzetiségi azonosságtudat megnyilvánulását?

— Nem tudok mást mondani az életem értelmét jelentő nemzetiségi kultúra értékei megőrzése, ápolása. Szerencsés olyan helyen dolgozom, ahol minden segítséget megkapok munkához.

Csongrády Bé

Negyedszázad nemes hagyománya (részlet a műsorfüzetből)

A Nógrád megyei nemzetiségi találkozó 25 éves nemes hagyományt teremtett hazai nemzetiségi lakosságunk életében...

A banki házigazdák a helyi értékek és az egyetemese humánus egymásra-